

Mezilidské vztahy a komunikace

4

Lekce

Jako pes a kočka

CÍLE LEKCE

- vysvětlí pojem slušné chování
- jmenuje některá pravidla slušného chování
- rozliší postavení osob v rámci společenského významu
- vyhledá informace ke jménu Guth-Jarkovský

POMŮCKY

- video Macha a Šebestová: Vzorné chování
- sady karet pro skupiny (pracovní arch)
- obrázky společenské situace (CD EtV)

1. Vyučující pustí žákům úryvek z večerníčkových příběhů Mach a Šebestová, epizoda Vzorné chování (režie M. Macourek, A. Born, J. Doubrava; 1982) v časové délce 00:08:32. Ideálně zkrátí jeho délku pouze na sekvence, ve kterých Mach a Šebestová vedou ke slušnému chování psa Jonatána a kočku Micku.
2. **Komunitní kruh.** Vyučující položí otázku: **Jak rozumíte pojmu slušné chování? Jaké výrazy slušného/společenského chování znáte?**

1. **Přednost ve společnosti. Skupinová práce.** Čtyřčlenné skupiny vzniknou prostým rozpočítáním. Na základě předchozí aktivity jsme zjistili, že ve společnosti jsou si lidé navzájem různě významní. Někdo někoho pouští do dveří, pak je mu naopak nabídnuta někým ruka...
  - *Jak je to s pravidly významnosti?*
  - *Podle čeho zjistím, kdo má ve společnosti přednost?*
 Vyučující poskytne každé skupině jednu **sadu rozstříhaných karet** z pracovního archu. Úkolem skupiny je **vytvořit takové dvojice osob, ve kterých je vždy jeden společensky méně důležitý a druhý je společensky významnější**, ten bude vždy po pravé ruce méně významnější osoby (tudíž jeho obrázek bude vždy vlevo).
2. **Reflexe aktivity.** Sdílení výsledků skupin formou řízené diskuse, postupné vyvozování závěrů:
  - starší je významnější než mladší,
  - žena je významnější než muž,
  - nadřízený je významnější než podřízený.
  - lze dodat, že významnější je i osoba slavná či všeobecně známá.

Možné varianty řešení:

základní varianta

Společensky významnější osoba

starší dáma
dívka
mistr

Společensky méně významný osoba

mladší dáma
chlapec
učeň

kombinace

Společensky významnější osoba

starší dáma
mladší dáma
dívka
mistr kuchař
chlapec
učeň

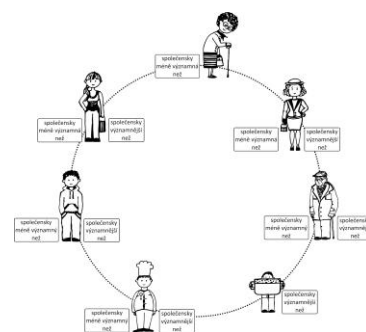
Společensky méně významný osoba

mladší dáma, dívka, chlapec, mistr kuchař, učeň
dívka, chlapec, mistr kuchař, učeň
chlapec, učeň, (mistr kuchař - ke zvážení věkový rozdíl)
učeň, chlapec, (dívka - ke zvážení věkový rozdíl)
učeň (ji-li mladší)
chlapec (je-li mladší)

METODICKÁ POZNÁMKA

Pro účely vyvozování závěru je vhodné, aby měl vyučující jednotlivé karty s postavami zvětšené a významnost mezi lidmi demonstroval na magnetické tabuli.

3. Individuální práce. Úkolem žáků je pospojovat osoby v pracovním sešitě podle jejich společenské významnosti. Ke každé osobě musí najít protějšek, který je společensky významnější a dále osobu, která je naopak společensky méně významná. Pokud takové protějšky v pracovním sešitě nejsou, může je žák domyslet. (Společensky nejvýznamnější osobou je nejstarší dáma, těžko k ní najdeme někoho významnějšího, snad ještě starší dámu, případně velmi známou osobnost typu prezidenta republiky. Naopak společensky nejméně významnou osobou je kuchař - učeň. Společensky méně významným bude každý mladší hoch.)

4. Společenské situace. Zbývá ujasnit si, jak se zachovat v některých společenských situacích¹. Formou řízené diskuse žáci řeší situace, které vyučující promítne pomocí dataprojektoru (CD_EtV ⇒ Komunikace ⇒ Obrazky ⇒ Představení1, 2, 3, 4). Stejně situace mají žáci zachyceny i v pracovním sešitě, jejich řešení však zadáme jako domácí úkol (pro upevnění poznatků).

Představování

Společensky méně významná osoba se jako první představuje osobě společensky významnější, tedy muž ženě, mladší staršímu, podřízený nadřízenému.

Pokud se dostaneme do situace, kdy máme někoho představit, držíme se stejného pravidla: nejprve představíme společensky významnější osobě osobu společensky méně významnou. Se jménem osob zmiňujeme i další okolnosti, které jsou nezbytné pro další navázání konverzace (funkce, označení, hodnost, ...).

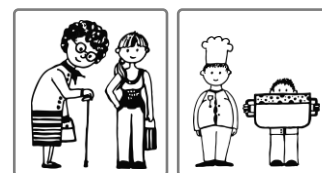
Zdravení

Pozdravit je slušnost, odpovědět na pozdrav povinnost. První má pozdravit osoba společensky méně významná. K podávání ruky viz následující kapitola.

Nabídka tykání

Kapitola, kterou Angličané nemusejí řešit. Pro nás, Čechy, je důležité zapamatovat si, že tykání zásadně nabízí osoba společensky významnější. Vzhledem k tomuto faktu prakticky nemáme možnost takovou nabídku odmítnout.

POZNÁMKA: Dle Evy Švarcové jde o citlivé téma; je přesvědčena, že asertivně máme právo nabídku k tykání odmítnout s odůvodněním, např. ještě se necítím, chovám k dané osobě úctu aj.

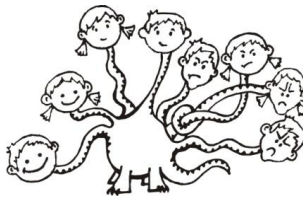
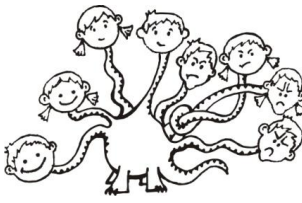

5. Domácí úkol. V úvodní epizodě Macha a Šebestové se paní Horáčková divila: „Je to vůbec možné, aby se pes choval podle Gutha-Jarkovského?“ Vyučující zadá žákům úkol, aby zjistili o zmíněném autorovi základní informace; kdo to byl, čím se zabýval a poznamenali si je do pracovního sešitu.

1. Individuální práce (DÚ). Společenské situace podruhé. Řešení předchozího, tentokrát každý individuálně do pracovního sešitu.

SEBEHODNOCENÍ dle sady kritérií

Okruh	Skupinová práce	Samostatná práce	Domácí úkol
Hodnocení	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráce ve skupině (komunikace, rozdělení úkolů) • pracovitost • respektování členů skupiny 	<ul style="list-style-type: none"> • Nakolik se mi správně podařilo pospojovat společensky významné a méně významné osoby? 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozlouskl/a jsem, jak se zachovat v daných situacích? • Našel/a jsem základní informace o Guthovi-Jarkovském?

¹ MATHÉ, Ivo, ŠPAČEK, Ladislav. *Etiketa*. BB/art, Praha: 2005. 1. vydání. 192 s.

